

Formatie 2018 Sociale Veerkracht / Sociaal Domein

Maatschappelijke opgaven

In de kern liggen twee majeure opgaven op sociaal gebied voor:

1. Het vergroten van de sociale veerkracht van Helmonders en Helmond als geheel.
2. Het verder inhoud en vorm geven aan de transformatie in het sociaal domein (Wmo, Jeugdhulp en Participatie).

Ad.1 Versterken sociale veerkracht

Sociale veerkracht is het vermogen van mensen en gemeenschappen om met veranderingen om te gaan en de toegang tot hulpbronnen (persoonlijk, sociaal, omgeving) die ze daarbij hebben. Uit de Monitor Sociale Veerkracht van de Provincie Noord-Brabant (2018) blijkt dat Helmond (50%) ver beneden het Brabantse gemiddelde scoort op het aandeel *veerkrachtigen* (mensen die vaker hoogopgeleid zijn, met een hoger inkomen en die leven in een gezinssituatie). Verder heeft Helmond van alle B5-steden ook het hoogste aandeel *niet-veerkrachtigen* (16%). Het gaat om Helmonders die niet meer kunnen meekomen, die te maken hebben met een opeenstapeling van problemen op het gebied van werk, participatie, gezondheid, zorg en/of wonen.

Een lange termijn oriëntatie op sociale veerkracht is onontbeerlijk. Het gaat om beïnvloeding van factoren die zich vaak in jarenlange processen ontwikkelen. Denk bijvoorbeeld aan opleidingsniveau, jaarinkomen en gezinssamenstelling. Over het algemeen worden die niet in een bestuursperiode bepaald. Het is dus belangrijk te zien dat sturen op sociale veerkracht niet (zonder meer) sturen in het gemeentelijke sociale domein is. Er is een sterke relatie met het woon-, zorg- en veiligheidsdomein. De rol van de overheid is het scheppen van voorwaarden, activeren, corrigeren, leren en verbindingen leggen. Zo kan sturen op bijvoorbeeld toegang tot onderwijs, de arbeidsmarkt, innovatieve woonvormen en gezondheidsvoorzieningen leiden tot hoger opgeleide en gezondere mensen, met een beter inkomen en meer sociale cohesie. Op wijkniveau ligt er vooral een forse opgave voor de Binnenstad, West, Oost en Noord.

Ad. 2 Transformatie sociaal domein

De afgelopen jaren is de beleidsmatige en praktische aanpak van zorg en ondersteuning (Wmo, jeugdhulp), werk en inkomen (participatie), aanzienlijk veranderd. Het idee achter deze decentralisaties is dat de gemeente in staat is om meer nabije, afgestemde en integrale ondersteuning voor haar inwoners te realiseren met minder geld. De landelijke Transitiecommissie Sociaal Domein (TSD) schrijft in haar jaaroverzicht 2017 dat de afgelopen drie jaar door gemeenten veel werk is verzet, maar 'dat de beoogde transformatie bij veel gemeenten beter kan'. De TSD stelt dat 'ondanks alle goede intenties er niet altijd passende zorg en ondersteuning geboden wordt die aansluit bij de behoeften van de burger'. De commissie pleit voor het aanbieden van één integraal budget wanneer iemand hulp nodig heeft vanuit verschillende wetten, of door een gezin met meerdere hulpvragers één budget te geven. De conclusie dat de transformatie beter kan, komt ook naar voren uit de eerste evaluatie Jeugdwet en de jaarrapportage 2017 van de Transitie Autoriteit Jeugd (TAJ).

In het begin lag de focus in Helmond op het borgen van zorgcontinuïteit en grip krijgen op de nieuwe taken (de transitie). Ook is een aanvang gemaakt met het veranderen van de manier waarop we de ondersteuning aan onze inwoners organiseren (de transformatie). Niettemin is te zien dat in Helmond het beroep op begeleiding, ondersteuning en hulpverlening nog steeds toeneemt. Voor het sociaal domein als geheel schrijven we in 2017 – naar verwachting – nog zwarte cijfers, maar voor jeugdhulp is er sprake van een substantieel tekort over 2017, afgezet tegen de rijksinkomsten voor de jeugdhulp. Dit wordt gecompenseerd door een overschot op het gebied van met name de Wmo, welk overschot de komende jaren naar verwachting zal verdwijnen. Het is belangrijk om die trend om te buigen in de richting van een maatschappelijk en financieel duurzaam sociaal stelsel in Helmond. Ook komt de integraliteit in de uitvoering niet vanzelf tot stand. Dit schetst de urgentie om in deze nieuwe bestuursperiode scherper richting te bepalen en strakker te sturen: waar kunnen we het verschil maken, welke rol vraagt dit van ons en welke ontwikkelopgaven hebben prioriteit?

Daarnaast vragen de volgende opgaven in het bijzonder bestuurlijke aandacht:

- Het voortzetten en waar nodig verbeteren van de **armoedebestrijding en schulddienstverlening**. Het is een opgave om het aantal mensen met problematische schulden substantieel terug te dringen en mensen met schulden effectiever te helpen door beginnende schulden vroeg te signaleren en stapeling te voorkomen en door mensen die minder zelfredzaam zijn te ontzorgen. Ook gaat het hierbij om een structurele aanpak van de armoedeproblematiek, waarmee gelijktijdig generatie-armoede wordt tegen gegaan . In Helmond gaat het om circa 18.000 inwoners met risicovolle of problematische schulden.
- De aanpak voor **mensen met verward gedrag**. Te veel personen die verward gedrag vertonen krijgen nog niet de hulp die zij nodig hebben. De aanpak heeft baat bij optimalisering van de samenwerking tussen zorg- en veiligheidsdomein. Elke gemeente staat namelijk voor de opgave om voor 1 oktober 2018 een goed werkende aanpak voor mensen met verward gedrag te realiseren. Het landelijke Schakelteam Personen met Verward Gedrag (voorzitter Onno Hoes) roept gemeenten op om mensen met verward gedrag niet in de kou te laten staan.
- De aanpak van **huiselijk geweld** (waaronder kinderen). Huiselijk geweld en kindermishandeling vormen één van de grootste maatschappelijke problemen, met enorme (directe en indirecte) impact, persoonlijk én maatschappelijk. In 2017 is het aantal meldingen bij Veilig Thuis Zuidoost-Brabant met bijna 40% toegenomen t.o.v. 2016 (van 649 naar 899). Elke gemeente moet een dekkend netwerk van lokaal/regionaal sluitende aanpakken gaan inrichten om deze vormen van geweld te voorkomen of duurzaam te stoppen.

Vigerend beleid en financiële middelen

Sociale Veerkracht

- In de **Strategische Agenda 2016 – 2020** is het versterken van de sociale veerkracht (sociaaleconomische ontwikkeling) een rode draad, gericht op de langere termijn. Dit vanuit de strategische lijnen: (1) *Kansen Ontwikkelen*: Automotive en Smart Mobility, Food Tech, Slimme Maakindustrie en Centrumontwikkeling, en (2) *Basis Versterken*: Sociale Stad, Duurzame en Gezonde Stad, Bereikbare Stad en Aantrekkelijke Woonstad. De strategische indicatoren laten zien dat de

werkgelegenheid toeneemt, de werkloosheid afneemt en het gemiddeld huishoudinkomen naar verwachting licht groeit. Maar het is zeer de vraag of de Helmonder in minder veerkrachtige wijken dit voldoende ervaart, of deze relatief grote groep Helmonders ook meeprofiteert van de welvaart.

Transformatie Sociaal Domein

- De aanpak van de transformatieopgave is afgelopen twee jaar in de steigers gezet. Met als missie ervoor te zorgen dat inwoners hun sociaaleconomische positie verbeteren: 'meedoen, rondkomen en vooruitkomen'. De visie op de transformatieopgave is gebaseerd op de **ondersteuningspiramide** (in totaal 132 miljoen euro):

- o Smalle top van specialistische en/of langdurige zorg (78 mln euro)
- o Toegankelijke, verbindende middenlaag met sociaal team, GO-team, huisartsen, enz. (27 mln)
- o Sterke, sociale basisinfrastructuur (27 mln)

De transformatieopdracht die voorligt, is de beweging naar simpeler, nabijer, meer preventief, zo licht als mogelijk (en zo zwaar als nodig). Dit is niet een grote beweging door de hele piramide, maar vraagt vele kleinere neerwaartse bewegingen in alle lagen. Cruciaal is verdere versterking van huisartsen en de professionals in de verbindende middenlaag die of vragen kunnen afvangen door zelf ondersteuning / zorg te bieden of doorverwijzen naar de juiste meer gespecialiseerde zorg /ondersteuning.

- Met het **Programma Sociale Stad** is een begin gemaakt met het versterken van de sociale basis met als doelen meedoen, rondkomen en vooruitkomen op individueel niveau en versterken van de zelf- en samenredzaamheid (= veerkracht). Het programma bestaat uit vijf pijlers: (1) Transformatie Wmo en Jeugd (4,9 miljoen euro), (2) Stadsleerbedrijf (2,2 miljoen), (3) Sociale Innovatie (2,3 miljoen), (4) Impuls Werkgelegenheid (1,2 miljoen) en (5) Uitvoeringsagenda Onderwijs – Arbeidsmarkt (1,2 miljoen). Het Sociaal Innovatief Fonds is verdeeld over de pijlers Stadsleerbedrijf en Sociale Innovatie (voorheen genoemd Stadslab).
- Vanaf 1 januari 2018 is een nieuwe stap gezet met **gebiedsgericht werken** door de invoering van vier integrale sociale teams (Noord, Oost, West en Binnenstad) en het stedelijke GO-team voor huishoudens (alle leeftijden) met zware multiproblematiek. Er is nu meer behoefte aan richting en structuur in visie en werkwijzen. De samenwerking tussen de meest betrokken partners – LEVgroep, Zorgboog, Savant, Senzer en gemeente – wordt geïntensiveerd. Voor de opstart is 245.000 euro beschikbaar gesteld uit de middelen van het Programma Sociale Stad. Voor de verdere doorontwikkeling zijn meer middelen nodig, waarbij de benodigde resterende impuls gelden vanuit het programma Sociale Stad (2,6 miljoen euro tot juli 2020) prioritair ingezet kunnen worden.

Specifieke opgaven

- Voor de aanpak van **armoedebestrijding** is in de afgelopen bestuursperiode jaarlijks één miljoen euro uitgetrokken. Hiervoor is onder meer de draagkrachtnorm verhoogd van 110 naar 120% en is de grens voor de eigen bijdrage in de Wmo verhoogd van 110 naar 120%. In de Programmabegroting 2018 zijn de aanpak van schulden en implementatie van het Kindpakket (met jaarlijkse evaluatie) benoemd als prioriteiten. Voor de bestrijding van armoede bij kinderen is 600.000 euro in de begroting opgenomen.

- Op regionaal niveau (Oost-Brabant) is de projectgroep ‘Ketensamenwerking rondom **verwarde personen** en acute situaties’ ingericht waarin 40 gemeenten (waaronder Helmond) met zorg- en veiligheidspartners samenwerken. Voor de lokale aanpak op casusniveau is in Helmond het AVE-model (Aanpak Voorkoming Escalatie) geïmplementeerd. De aanpak in Helmond is gericht op (1) een meer persoonsgerichte, effectieve behandelaanpak (GGZ-expertise gebiedsteams, ondersteuningscentrum GGZ, Time-outbedden), (2) een meer geleidelijke overgang van Beschermd Wonen naar zelfstandig wonen, (3) het voorkomen van overbelasting bij mantelzorgers, en (4) meer maatwerk (samenwerkingsverband met Nei Skoen).
- Voor de aanpak van **huiselijk geweld en kindermishandeling** is verdere versterking van Veilig Thuis Zuidoost-Brabant (registreert het aantal en toetst meldingen en de adviesaanvragen) nodig. Ook binnen de gemeente zelf is een betere samenwerking en afstemming tussen het Sociaal Domein en Veiligheid nodig, wat extra inzet vraagt.
- Daarnaast zijn in het overdrachtdossier enkele **specifieke aandachtspunten** en/of knelpunten benoemd. Op het gebied van *werk en inkomen* gaat het om de bijdrage uitvoeringskosten Senzer, de Wet Educatie en Beroepsonderwijs, garantiebannen, de doelgroep met minder dan 30% loonwaarde. Op het gebied van *zorg en welzijn* gaat het om de ontschotting begroting sociaal domein, decentralisatie Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen, individuele Wmo-voorzieningen, innovatie en verduurzaming doelgroepenvervoer en de GGD.

Financiële middelen

	2018	2019	2020	2021
Lasten	175.563.552	172.686.561	173.061.501	171.599.672
Baten	-48.945.077	-47.342.077	-48.102.105	-47.074.577
Totaal	126.618.475	125.344.484	124.959.396	124.525.095

Het sociaal domein bestaat uit het financiële totaal van de programma's 2 (Werk en Inkomen), 3 (Zorg en Welzijn), 4 (jeugd en Onderwijs), 5 (Cultuur) en 6 (onderdeel Sport). In de meerjarenprogrammabegroting 2018-2021 is voor 126 miljoen aflopend naar 124 miljoen aan financiële middelen gereserveerd voor de uitvoering van wettelijke en niet wettelijke taken in het sociaal domein. De financiële middelen zijn grotendeels structureel van aard.

Hieronder een kort overzicht van de door de gemeenteraad beschikbaar gestelde incidentele middelen gedurende de periode 2018-2021:

1. Uitvoering van het programma Sociale Stad en daarmee de incidentele verrekening met de reserve Sociaal Domein. Het programma Sociale Stad is gestart in 2017 waarbij de gemeenteraad een totaalbedrag van € 11,8 miljoen tot 2020 beschikbaar heeft gesteld. Hiervan is op dit moment € 9,2 miljoen toegewezen aan diverse projecten.

2. Schulddienstverlening. Deze taak wordt momenteel voor een gedeelte incidenteel afgedekt. In de programmabegroting 2015-2018 is tot en met de jaarschijf 2018 jaarlijks een incidenteel bedrag van € 400.000 gereserveerd.

Gemeenten ontvangen van het Rijk via de integratie uitkering Sociaal Domein structurele financiële middelen voor de uitvoering van taken op het gebied van WMO, Jeugd en Participatie. Met name de middelen op het gebied van Participatie nemen vanaf 2018 af. Voor een toelichting op het verloop van de financiële middelen vanuit het Rijk en de overheveling van de middelen van de integratie uitkering naar de algemene uitkering zie paragraaf 3.3.3 en 4.2.1 van het overdrachtsdocument.

Verkiezingsprogramma's

Een sociaal (zorgzaam) Helmond is in alle programma's een zeer belangrijke ambitie. Niet voor niets inmiddels al benoemd als één van de drie pijlers van het nieuwe Coalitieakkoord. In de verkiezingsprogramma's staan, , de volgende speerpunten en/of uitgangspunten:

- **Een inclusieve samenleving** (participatie, integratie): iedereen moet mee kunnen doen via betaald werk, school of vrijwilligerswerk. Met een sociaal vangnet voor mensen die (tijdelijk of permanent) niet volledig zelfstandig mee kunnen doen. De aandacht gaat hierbij ook uit naar specifieke doelgroepen: jongeren (o.a. blijven investeren in voor- en vroegschoolse educatie en schoolmaatschappelijk werk) , ouderen (o.a digitale taalcafés), mensen die eenzaam zijn, mensen met een beperking, dementerenden, lhbt'ers, arbeidsmigranten en vluchtelingen. Ook wordt gewezen op het belang van (multifunctionele) wijkaccommodaties als belangrijke ontmoetingsplek om de sociale cohesie in de wijken te versterken, evenals ondersteuning van vrijwilligers.
- **Goede zorg en ondersteuning** voor alle Helmonders: toegankelijk, dicht bij mensen, principe toepassen van 1 gezin, 1 regisseur, 1 plan, geen wachtlijsten in de jeugdhulp, goede dienstverlening (geen bureaucratie, snelle en adequate be- en afhandeling aanvragen, cliënttevredenheid), optimaal technologisch / digitaal ondersteund. Verder gaat de aandacht uit naar goede ondersteuning voor mantelzorgers (mantelzorgwaardering- en convenant) en goede opvang, beschermd- en begeleid wonen voor bijzondere doelgroepen, waaronder personen met verward gedrag.
  - o D66 wijst daarnaast voor de jeugdhulp specifiek op een goed 18- / 18+ beleid.
  - o De SP wil de eigen bijdrage in de Wmo afschaffen, kiest bij het selecteren van zorgaanbieders voor de methode van bestuurlijk aanbesteden en wil een plan van aanpak voor nazorg bij specifieke doelgroepen, zoals ex-gedetineerden, verslaafden en daklozen.
  - o Lokaal sterk vindt dat de eigen bijdrage in de zorg moet aangepast zijn op de portemonnee van de hulpvrager (kritisch hierbij kijken naar het daadwerkelijk netto besteedbaar inkomen).
- **Zelfredzaamheid** (eigen kracht, kijken naar wat iemand wel kan) en **samenredzaamheid** (verantwoordelijkheid van alle Helmonders; samen kunnen we

meer) zijn leidende uitgangspunten. Ook wordt waar mogelijk (regionale) samenwerking onderschreven.

- **Minder (generatie)armoede en aanpak schuldenproblematiek:** vroegsignalering, steun voor initiatieven als Super Sociaal, Lets Ruilwinkel, Kringloopwinkel. Op dit vlak vallen enkele accentverschillen tussen de partijen op:
  - GroenLinks wil slimmer omgaan met de budgetten voor uitkeringen, armoede en begeleidingstrajecten naar werk en wil de verplichte tegenprestatie zo 'light' mogelijk houden. Verder is de partij voor een experiment met een basisinkomen of een combinatie van bijstand en betaald werk waaraan een deel van de langdurig werklozen kan deelnemen. Ook wil GroenLinks pilots met nieuwe werkwijzen en is de partij voor een gemeenschappelijk solidariteitsfonds voor alle scholen, ouders en leerlingen om kansenongelijkheid terug te dringen.
  - De SP komt met concrete voorstellen om het armoedebeleid verder uit te bouwen en te verbeteren waar nodig: het verhogen van de draagkrachtnorm naar 130%, uitbreiding regelingen voor kinderen (gratis laptop), experiment om kleine schulden op te kopen omzetten in vast beleid, meer voorlichting. De partij wijst verder werk met behoud van uitkering af en is kritisch op de verplichte tegenprestatie voor bijstandsgerechtigden.
  - De VVD hanteert als uitgangspunt wat er nodig is en niet waar men recht op heeft.
  - Lokaal sterk benadrukt dat armoedebeleid geen weggeefbeleid mag zijn (moet gericht zijn op meedoen).
  - D66 wil dat iedereen met een laag besteedbaar inkomen in aanmerking komt voor budgetbegeleiding en gemeentelijke ondersteuning. Ook wil de partij de invoering van een stadspas (anonieme ondersteuning) onderzoeken.
- **Vernieuwing, innovatie, experimenteren.** Lokaal sterk vindt dat de gemeente lef moet tonen om nieuwe wegen te gaan onderzoeken en te bewandelen. De VVD pleit voor slimme zorg door gebruik te maken van nieuwe technologische mogelijkheden, zoals domotica (mogelijk door stadsbreed glasvezelnetwerk). GroenLinks wil experimenteren met nieuwe vormen van sociale zekerheid, waarin keuzevrijheid, waardering en zelfontplooiing centraal staan.

(Boven)regionale samenwerking

- De inkoop van jeugdzorg vindt op MRE-niveau plaats onder de noemer '21 voor de jeugd'. Zie het overdrachtdossier voor de specifieke aandachtspunten.
- Het kabinet en de VNG hebben in februari 2018 overeenstemming bereikt over de door de gemeenten ervaren tekorten in het sociaal domein. In het Interbestuurlijke Programma zijn als expliciete opgaven benoemd: (1) merkbaar beter in het sociaal domein, en (2) problematische schulden voorkomen en oplossen.

Bijlagen:

Infographic Sociaal Domein 2016 – 2017

Factsheet Jeugd

Bijlage 1: Doorrekening aanpassing draagkrachtnorm naar 130% of 125%

Effect aanpassing draagkrachtnorm naar 130%:

Bijzondere bijstand	Budget 2018	Verwachte uitgaven	Vershil budget 2018
Bijzondere bijstand & bewindvoeringskosten	€ 2.362.585,00	€ 3.066.122,58	€ 703.537,58
Maatschapp. Participatie schoolgaande kinderen	€ 152.370,00	€ 198.582,42	€ 46.212,42
Maaltijdvoorziening	€ 57.876,00	€ 18.040,02	€ -39.835,98
CAV + CAK	€ 1.317.000,00	€ 1.609.708,72	€ 292.708,72
Individuele inkomenstoelage (iit)	€ 534.665,00	€ 1.342.569,80	€ 807.904,80
Totaal 2017 - excl. salariskosten	€ 4.424.496,00	€ 6.235.023,53	€ 1.810.527,53
Salariskosten - formatie	€ 736.220,55	€ 1.016.736,92	€ 280.516,38
Totale kosten 2017	€ 5.160.716,55	€ 7.251.760,45	€ 2.091.043,91
Extra kosten - kindpakket	€ 876.727,00	€ 1.232.400	€ 355.673,00
Totaal verschil	€ 6.037.443,55	€ 8.484.160,45	€ 2.446.716,91

Het aantal huishoudens dat toegang krijgt tot deze voorzieningen loopt op van 6.700 naar 7.900. Voor de individuele inkomenstoelage (iit) geldt dat het aantal huishoudens toeneemt van 3.400 nu naar 7.900. Met deze aangepaste draagkrachtnorm is ook een formatieuitbreiding gemoeid van een 0,5 FTE exclusief de toename van het werk bij iit. Inclusief de iit gaat het om een uitbreiding van per saldo 5,1 FTE. Dit wordt met name veroorzaakt door de bovengenoemde toename van 3.400 naar 7.900 huishoudens.

Samengevat en afgerond:

- Tekort bij aanpassing naar 130% ex iit: E 1.400.000
- Tekort bij aanpassing naar 130% incl iit: E 2.400.000

Effect aanpassing draagkrachtnorm naar 125%:

Bijzondere bijstand	Budget 2018	Verwachte uitgaven	Vershil budget 2018
Bijzondere bijstand & bewindvoeringskosten	€ 2.362.585,00	€ 2.910.875,87	€ 548.290,87
Maatschapp. participatie schoolgaande kinderen	€ 152.370,00	€ 188.527,61	€ 36.157,61
Maaltijdvoorziening	€ 57.876,00	€ 17.126,60	€ -40.749,40
CAV + CAK	€ 1.317.000,00	€ 1.528.204,48	€ 211.204,48
Individuele inkomenstoelage (iit)	€ 534.665,00	€ 1.274.591,59	€ 739.926,59
Totaal 2017 - excl. salariskosten	€ 4.424.496,00	€ 5.919.326,14	€ 1.494.830,14

Salariskosten - formatie	€ 736.220,55	€ 983.108,61	€ 246.888,06
Totale kosten 2017	€ 5.160.716,55	€ 6.902.434,75	€ 1.741.718,20
Extra kosten - kindpakket	€ 876.727,00	€ 1.163.933	€ 287.206,33
Totaal verschil	€ 6.037.443,55	€ 8.066.368,08	€ 2.028.924,54

Het aantal huishoudens dat toegang krijgt tot deze voorzieningen loopt op van 6.700 naar 7.500. Voor de individuele inkomenstoeslag (itt) geldt dat het aantal huishoudens toeneemt van 3.400 nu naar 7.500.

Met deze aangepaste draagkrachtnorm is ook een formatieuitbreiding gemoeid van een 0,3 FTE exclusief de toename van het werk bij iit. Inclusief de iit gaat het om een uitbreiding van per saldo 4,8 FTE. Dit wordt met name veroorzaakt door de bovengenoemde toename van 3.400 naar 7.500 huishoudens.

Samengevat en afgerond:

- tekort bij aanpassing naar 125% ex iit: E 1.100.000
- tekort bij aanpassing naar 125% incl iit: E 2.000.000

Bijlage 2: Doorrekening afschaffen eigen bijdrage in de Wmo

Per 2019 voert het rijk een abonnementstarief in voor de eigen bijdrage Wmo (EB). Vanaf dan gaan cliënten met een individuele maatwerkvoorziening¹ een standaard tarief van €17,60 per zorgperiode van 4 weken betalen. Nu betalen onze Wmo-cliënten:

- 1) een vaste eigen bijdrage (€17,60 per zorgperiode)
- 2) én een inkomensafhankelijke bijdrage (per zorgperiode)

Onze gemeente en het rijk voerden vanaf 2017 al verschillende maatregelen door om groepen inwoners tegemoet te komen²:

- Cliënten met een inkomen tot 120% bijstandsniveau (minima) compenseren we volledig: zij betalen géén EB (nulfactuur).
- Cliënten met lage en modale inkomens (lokale maatregel 2017) én meerpersoonshuishoudens waarbij één van de partners chronisch ziek is/hogere inkomens (landelijke maatregel 2017) worden deels gecompenseerd.

Afschaffing EB

Volledige afschaffing van het abonnementstarief vanaf 2019 leidt tot misgelopen inkomsten van €635.000. Doordat de rijkscompensatie voor de invoering van het abonnementstarief voor onze gemeente relatief hoog uitvalt, kunnen we deze compensatie deels inzetten. De kosten komen dan uit op €300.000. De gemeenteraad stelde voor lokale maatregelen echter al €250.000 beschikbaar voor de periode 2017-2020, waardoor de netto-kosten €50.000 bedragen.

Indien we het abonnementstarief enkel afschaffen voor de minima, dan komen de misgelopen inkomsten neer op €360.000. De rijkscompensatie en budget voor de lokale maatregel 2017 volstaan om deze kosten te dragen.

In deze berekeningen is géén rekening gehouden met een mogelijke groei van het aantal Wmo-cliënten door een aanzuigende werking op voorzieningen door de afschaffing EB.

	Opbouw EB 2019 met afschaffing EB
Vaste eigen bijdrage / abonnementstarief (€635.000)	€0* inwoners €50.000 compensatie gemeente (ruimte nulfactuur)
Inkomensafhankelijke eigen bijdrage (niet minima)	€ 0 inwoners €780.000 compensatie rijk 2019 €250.000 lokale maatregel 2017-2020
Totaal	€ 1.080.000

bron: eigen bijdrage calculator CAK uit Wmo monitor

*De bedragen in de tabel zijn afgerond en we gaan uit van de huidige cliëntaantallen

Toelichting op de tabel:

- De totale berekende EB van onze Wmo-cliënten op basis van gebruik voorzieningen, huishoudsamenstelling en inkomen/vermogen komt in 2018 neer op €1.080.000. Dit bedrag mag onze gemeente - op basis van de landelijke richtlijnen - *in principe* bij Wmo-cliënten innen.
- Nu geldt binnen onze gemeente al de nulfactuur voor Wmo-cliënten met een inkomen tot 120% van het bijstandsniveau. De EB van deze inwoners compenseren

¹ Met uitzondering van beschermd wonen en vervoersvoorzieningen.

² Zie septembercirculaire 2017, blz. 15 en raadsbesluit 11 (31 januari 2017).

we volledig. De kosten hiervan zijn €360.000 en dekken we uit de post individuele voorzieningen Wmo.

- Met de invoering van het abonnementstarief vervalt vanaf 2019 het inkomensafhankelijke deel van de eigen bijdrage. Het rijk compenseert gemeenten op basis van 50% cofinanciering en Helmond ontvangt €780.000 (Maartcirculaire 2018). Er loopt momenteel een landelijke discussie of deze compensatie volstaat. Met name een aanzuigende werking op voorzieningen (zoals hulp bij het huishouden) vormt een risico. Het rijk neemt deze afweging mee in de uiteindelijke beleidsregels, die met de meicirculaire verwacht worden. Het is bovendien niet bekend of een eerdere landelijke compensatie uit 2017 vervalt of bovenop de compensatie voor het abonnementstarief komt. De maartcirculaire geeft hierover geen duidelijkheid.

Analyse van de maartcirculaire laat zien dat de landelijke compensatie voor Helmond – de aanzuigende werking buiten beschouwing gelaten – hoger uitvalt, dan de feitelijke kosten van de landelijke maatregel. De totale benodigde gemeentelijke cofinanciering bedraagt geen 50% ofwel €780.000 maar €300.000. De dekking hiervoor vinden we binnen de huidige middelen voor de middelen die de raad van 2017-2020 beschikbaar stelde voor lokale maatregelen. Vanaf 2021 valt deze dekking weg. Bij een structurele afschaffing van de EB (abonnementstarief) voor alle Wmo-cliënten moet vanaf 2021 dekking gevonden worden. Afhankelijk van de groei in het aantal cliënten is dit een eenvoudiger dan wel moeilijkere opgave. Tot slot zijn daarin niet meegenomen eventuele ontwikkelingen in tarieven (bijvoorbeeld als gevolg van cao wijzigingen) die gevolgen hebben voor de Wmo uitgaven.

Aanpassing eigen bijdrage Wmo tot 130%

Naar schatting bedragen de extra kosten van afschaffing van de eigen bijdrage Wmo tot 130% € 90.000 (tot 120% bedragen de kosten € 361.000). Hiervoor is voldoende dekking beschikbaar binnen de middelen die de gemeenteraad voor de compensatie eigen bijdrage Wmo beschikbaar stelde voor 2017-2020 én de compensatie van het rijk voor de invoering van het abonnementstarief. (Om exact in beeld te brengen wat dit financieel betekent, moeten we beschikken over de inkomensgegevens van de Wmo-cliënten in combinatie met de huishoudsamenstelling. Deze gegevens zijn niet bij ons bekend. Het CAK heeft deze informatie wel, maar mag deze niet met ons delen vanwege de privacywet. Vandaar dat we enkel een globale inschatting kunnen maken en bovenstaande bedrag een schatting betreft.)

Bijlage 3: Mogelijke kosten extra inzet Veilige Thuis en gemeente Helmond voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling

De extra kosten voor aanpak kindermishandeling en huiselijk geweld vallen uiteen in 3 componenten. Ten eerste kosten die de gemeente gaat maken als gevolg van het landelijke actieprogramma “Geweld hoort nergens thuis”, ten tweede de kosten als gevolg van het stijgende aantal meldingen en adviesvragen en als derde de kosten als gevolg van de Wet Meldcode (inclusief radarfunctie VT), waarvoor middelen uit de maartcirculaire ingezet moeten worden.

1. Kosten gemeente – Uitvoering actieprogramma

Het landelijke actieprogramma “Geweld hoort nergens thuis” wordt volgens huidige planning eind april 2018 gepresenteerd als onderdeel van het Interbestuurlijk Programma (IBP). Dit actieprogramma gaat werken met een landelijk dekkend netwerk van sluitende aanpakken. Per regio wordt een plan gemaakt (in 2018) dat vanaf 2019 kan worden uitgevoerd. Dit plan zal inzicht geven welke inzet gedurende welke periode vanuit de gemeente nodig is om tot die sluitende aanpak te komen. Mogelijk dat dit vanuit PSS gefinancierd kan worden.

Binnen het actieprogramma “Geweld hoort nergens thuis” worden middelen vrij gemaakt om uitvoering te geven aan het programma. Deze middelen gaan niet naar gemeenten, maar naar een landelijk programmateam die gemeenten ondersteunen. Verder worden er middelen vrijgemaakt voor bijvoorbeeld onderzoek en doorontwikkeling.

2. Kosten gemeente – Stijging meldingen en adviesvragen

De aantallen meldingen en adviezen stijgen sterk voor de regio Zuidoost-Brabant en voor Helmond (volgens landelijke trend). Het actieprogramma “Geweld hoort nergens thuis” zorgt er naar verwachting voor dat de aantallen verder zullen stijgen. Gemeenten zijn wettelijk verantwoordelijk om Veilig Thuis te financieren om deze adviezen en meldingen te verwerken. Voor 2019 zal dit een bedrag van € 30.000 bedragen, voor 2020 en verder € 75.000. Daarnaast zal, door de stijging van deze aantallen, de druk op de sociale teams, die een groot aantal meldingen ook doorgezet krijgen vanuit VT, alleen maar toenemen. Op dit moment wordt die extra inzet geschat op structureel 1,5 fte (€ 125.000).

3. Maartcirculaire

Met de maartcirculaire gemeentefonds zijn al middelen toegevoegd vanuit de algemene uitkering naar de decentralisatie-uitkering vrouwenopvang voor de intensivering van de taken van Veilig Thuis naar aanleiding van de aanscherping van de meldcode en de ‘radarfunctie’ Veilig Thuis. Met de radarfunctie wordt bedoeld dat Veilig Thuis weet van alle signalen rondom een inwoner, zodat zij de inschatting kunnen maken wanneer moet worden ingegrepen of ondersteuning aan de inwoner wenselijk is. Het gaat om een bedrag van € 11,9 miljoen in 2018 oplopend tot € 38,6 miljoen structureel vanaf 2021. Voor Helmond betekent dit een toevoeging van € 118.000 oplopend naar € 382.000 in 2022. Dit bedrag is specifiek daarvoor nodig en bedoeld en dus niet voor de financiële gevolgen voor het actieprogramma ‘Geweld hoort nergens thuis’.

Bijlage 4: Nader inzicht in het gemeentelijk beleid voor huisuitzettingen bij huurschuld en de gevolgen voor kinderen

In de gemeente Helmond vindt gemiddeld een keer per week een huisuitzetting plaats (in 2017 in totaal 54). In de meeste gevallen gaat het om huisuitzettingen wegens een huurschuld. De bewoners moeten de woning verlaten en leeg opleveren. Indien dit niet gebeurt ontruimt de deurwaarder in opdracht van de woningbouwcorporatie de woning, waarbij de spullen die (nog) in de woning aanwezig zijn op de openbare weg worden geplaatst. Hierover zijn afspraken gemaakt met de corporaties.

Indien sprake is van een huuruitzetting door overlast, huurschuld of hennep vindt in de regel een uitsluiting voor sociale huur plaats gedurende 3 jaar. Hierop worden in bepaalde gevallen uitzonderingen gemaakt, zo kan men bijvoorbeeld, indien er sprake is van (huur)schulden, na een betalingsregeling toch bij een andere woningcorporatie een woning toegewezen krijgen. Dit beleid is verwoord in het nieuwe kansen en sanctiebeleid.

Het onderwerp heeft nadrukkelijk de aandacht van de woningcorporaties. In de prestatieafspraken voor 2018 is opgenomen dat corporaties zich inspannen om huisuitzettingen in verband met huurachterstanden met 10% te verminderen op gemeenteniveau.

Overzicht aantal huisuitzettingen 2017

Oorzaak huisuitzetting	Woonpartners	woCom	Compae n	Volksbelan g	BOW	Totaa l
Huurachterstand	19	7	5	7	Onbekend	38
Overig	3	0	4	9	Onbekend	16
Totaal	22	7	9	16	Onbekend	54

Gevolgen voor kinderen

Wij hebben geen zicht op hoe vaak kinderen betrokken zijn bij huisuitzettingen. Dit betekent niet dat de kinderen niet in beeld zijn van jeugdhulp. Er zijn namelijk wel afspraken gemaakt over wat te doen:

- Bij signalering van huurschulden legt de woningcorporatie het lijntje naar maatschappelijk werk (die voortaan in de Sociale Teams werken);
- Bij betrokkenheid van kinderen en risico's voor hun ontwikkeling, zal maatschappelijk werk de gezins- en jongerencoach (uit het Sociaal Team) betrekken en de casus zo nodig overdragen;
- Een gezins- en jongerencoach kan ook betrokken worden, wanneer woningcorporaties een zorgmelding doen bij Veilig Thuis;
- Is Damoclesbeleid van toepassing dan wordt de huisuitzetting in principe doorgezet, maar alleen na overleg met het Sociaal Team/GO-team waarbij samen de noodzaak wordt afgewogen. Bij huisuitzetting wordt vervolgens in overleg met (de gezins- en jongerencoach van) het Sociaal Team/GO-team bepaald hoe en wanneer, zodat er aandacht kan zijn voor de gevolgen die dit heeft voor de betrokken kinderen.

Als gevolg van de nieuwe structuur, het werken vanuit Sociale Teams, is actualisatie van deze afspraken noodzakelijk.

Bijlage 5: Kindpakket en Stichting Leergeld

Op 9 januari 2018 is de inhoud van het Helmonds Kindpakket vastgesteld. Dit bestaat uit een uitbreiding van het eerdere aanbod van Stichting Leergeld, onder andere door aansluiting met het Jeugdfonds Cultuur en het Jeugdfonds Sport, en daarbij een uitbreiding van specifieke producten, zoals opgehaald in de uitvraag bij lokale partners.

Hieronder een overzicht van de inhoud van het Kindpakket, inclusief stand van zaken en korte toelichting op de werkwijze.

Overzicht invulling Helmonds Kindpakket

Wat	Toelichting	Voorbeelden/afspraken	Stand van zaken
Meedoen in kader van cultuur	Vanuit het Jeugdfonds Cultuur wordt contributie en materiaal vergoed tot maximaal € 450,- per kind per jaar	Contributie muziek- of dansles, aanschaf/huur muziekinstrument	Loopt
Meedoen in kader van sport	Vanuit Jeugdfonds Sport wordt contributie en sportkleding vergoed tot maximaal € 225,- per kind per jaar	Contributie sportvereniging, sportkleding en -schoenen	Loopt
Meedoen algemeen	Stichting Leergeld behandelt aanvragen in kader van meedoen, vanuit het Kindpakket tot maximaal € 200,- per kind per jaar	Schoolreisjes, school- of sportkamp	Loopt
Uitbreiding laptopregeling	De bijdrage voor aanschaf van een laptop wordt opgehoogd naar max. € 350,-	Jongeren van 12-18 jaar krijgen eenmaal 4 jaar een tweedehands laptop ter waarde van € 350,- vergoed	Loopt
Uitbreiding fietsregeling	Voortaan kunnen ook kinderen op de basisschool een bijdrage voor de aanschaf van een fiets ontvangen	Vanaf 9 jaar kunnen kinderen een fiets tot € 100,- vergoed krijgen (eenmaal per 3 jaar)	Loopt Onderzocht wordt hoe beter aan te sluiten op aanbod Kringloop/Ruilwinkel ed
Vergoeding winterjas en/of schoenen	Vergoeding van de kosten voor een winterjas en/of schoenen van maximaal € 75,-	Op basis van betaalbewijs worden winterjas en/of schoenen tot € 75,- per kind vergoed	Loopt

	per kind per jaar		
Identiteitsbewijs	Vergoeden van de kosten van aanschaf van een identiteitskaart indien noodzakelijk voor zorg, school- of sportactiviteiten	Bij aantoonbare noodzaak worden de kosten van een ID-kaart voor jongeren van 12-18 jaar vergoed	Loopt
Vergoeding Peuterspeelzaal	Een vergoeding voor de eigen bijdrage voor de kosten van de peuterspeelzaal	Wordt vormgegeven in afstemming met andere regelingen rondom kinderopvang	Onderzoek naar inpassing in bestaand beleid vindt plaats
Vergoeding eigen bijdrage kraamhulp bij tienermoeders	Het vergoeden van de eigen bijdrage voor kraamhulp bij tienermoeders zonder draagkracht	Wordt vormgegeven in afstemming met o.m. jongerenwerk	Gesprek met jongerenwerk loopt
Maatwerkbudget	Uitbreiding van mogelijkheden voor kinderen van werkende armen	Wordt vormgegeven in afstemming met Leergeld, BMS en Sociale teams	Verkenning naar mogelijkheden gestart
Huiswerkbegeleiding	Ondersteuning voor kinderen in armoede die vanuit school niet altijd wordt/kan worden gegeven om gelijke kansen te creëren	Wordt vormgegeven in afstemming met onderwijspartijen	Verkenning naar mogelijkheden gestart

Werkwijze Kindpakket

Met zowel het Jeugdfonds Cultuur als het Jeugdfonds Sport is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten, waarin is vastgelegd dat de ingang voor aanvragen bij Stichting Leergeld ligt.

Ouders kunnen een aanvraag doen bij Stichting Leergeld (in persoon, telefonisch of digitaal). Stichting Leergeld controleert, onder meer op basis van de inkomensverklaring, of de aanvraag klopt en of het betrokken kind in de doelgroep valt. Bij een eerste aanvraag legt Stichting Leergeld standaard een huisbezoek af. De aanvraag wordt voor verdere afhandeling waar nodig doorgezet naar een van beide fondsen, of anders door Leergeld zelf afgehandeld.

Vergoedingen gaan waar mogelijk altijd direct naar de aanbieder, d.w.z. contributie wordt direct aan de vereniging betaald. Uitkering in geld aan ouders/verzorgers vindt enkel plaats op vertoning van een betaalbewijs. Zo voorkomen we dat de middelen 'verdwijnen' in de huishoudpot en weten we zeker dat ze ingezet worden waarvoor ze bedoeld zijn, namelijk de kinderen.

Bijlage 6: pilot 'Opkopen schulden'

Evaluatie pilot

Begin 2018 is de pilot 'Opkopen schulden' geëvalueerd. Door middel van het opkopen van (kleine, beginnende) schulden wordt het mogelijk gemaakt een verdere dienstverlening in te zetten. Op deze manier wordt voorkomen dat er grotere, moeilijker te hanteren schulden ontstaan. De pilot is geslaagd wanneer het perspectief van de inwoner is verbeterd.

Het aantal aanvragen is de afgelopen jaren achtergebleven bij de verwachting. Daarnaast is ca. de helft van de aanvragen niet in behandeling genomen, omdat deze niet pasten binnen de pilot of omdat er andere voorliggende voorzieningen ingezet konden worden. Toch is het advies uit de evaluatie de pilot 'Opkopen schulden' een vervolg te geven. De pilot sluit aan bij de dienstverlening die de gemeente Helmond wil bieden; werken vanuit vertrouwen en mogelijk maken wat nodig is. Elk van de toegekende cases droeg bij aan een directe verbetering van perspectief. De pilot verbindt professionals van verschillende disciplines in het sociale domein. Om het aanbod van de pilot beter te laten aansluiten bij de vraag vanuit het maatschappelijk middenveld zijn een aantal aanpassingen in de pilot 'Opkopen schulden' wenselijk.

Deze aanpassingen bestaan uit onder andere verbetering van communicatie en proces, maar ook uit verbreding van de doelstelling, bijvoorbeeld naar 'het vergroten van maatschappelijke participatie'. Op die manier sluit de pilot beter aan bij de vraag vanuit het sociaal domein.

Middelen

In 2015 t/m 2018 is er jaarlijks € 50.000,- beschikbaar voor de uitvoering van de pilot. Dit bedrag is gereserveerd binnen de € 200.000,- die in de nota Minimabeleid gereserveerd is voor nieuwe versterkingen. De pilot 'Opkopen schulden' is halverwege 2016 van start gegaan. Per jaar is in totaal het volgende beschikt in kader van de pilot:

Jaar	Aantal toegekende aanvragen	Totaalbedrag
2016	4	€ 2.014,81
2017	7	€ 14.521,03
2018*	3	€ 7.025,15

* t/m april 2018

Er is tot nog toe jaarlijks sprake geweest van een onderbesteding. De verwachting is wel dat met het doorvoeren van de aanbevelingen uit de evaluatie het aantal aanvragen vanaf 2018 zal toenemen. Daarnaast zien we dat er hogere bedragen aangevraagd en toegekend worden.

Vanaf 2019 daalt het beschikbaar budget voor nieuwe versterkingen binnen het minimabeleid, waaruit tot nu toe de pilot gefinancierd werd, naar € 85.000,-. Als we uitgaan van een benodigd budget van € 50.000,- per jaar voor 'Opkopen schulden', blijft er € 35.000,- over voor andere initiatieven (preventieactiviteiten, initiatieven uit de stad, etc).

Overige ontwikkelingen

De beleidskaders van schulddienstverlening zijn verouderd en toe aan herijking. Hierbij zal ook gekeken worden naar aansluitende activiteiten en projecten, zoals 'Opkopen schulden'. Met de herijking ontstaat de mogelijkheid om de pilot (beter) in te bedden in de beleidskaders.

Inmiddels is duidelijk dat er extra Rijksmiddelen voor aanpak armoede/schulden beschikbaar komen. Het is nog onduidelijk hoeveel en met welk doel. Meer informatie volgt naar verwachting in mei.